

Фиқҳ дарслари (232-дарс) Кимга намоз фарз бўлса уни вақтида адо этиши лозим

19:00 / 25.05.2023 1831

نْيَبُ بِي تْرِتَل١ ضُرُفُ
رْتَوْلَا وَ سْمَحْلٌ ضُرُفُلٌ
اَلٌ إِهْضَعَبُ وَ اَهْلُكُ تَئِافٌ
وَ يَسَنٌ وَ تَقَوْل١ قَاضٌ ذِي
تِسْ تَأْفٌ

Беш фарз ва витр орасида уларнинг ҳаммаси ёки баъзиси ўтиб кетганда тартибга риоя қилиш фарздир. Илло, вақт тор бўлиб қолса ёки унутса, ёхуд олтитадан зиёда бўлса, бундан мустасно.

Амр ила фарз ва вожиб бўлган нарсанинг айни ўзини вақтида бажариш «адо» дейилади.

Фарз ва вожиб нарсани вақтидан кейин бажариш «қазо» дейилади.

Дин ва ақлнинг тақозосига биноан, мусулмон банда намозни ўз вақтида адо этиши лозимдир. Намозни узрсиз вақтида адо этмаслик катта гуноҳдир. Бу гуноҳни қазони ўқиш билан ювиб бўлмайди, балки тавба ҳам қилиш керак.

Ким намозни шаръий узр ила кечга қолдирса, гуноҳ эмас. Бундай шаръий узрнинг бири душман хавфи бўлса, бошқаси доянинг туғилаётган боланинг ҳалок бўлишидан қўрқишидир.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам Хандақ уруши куни намозни орқага сурғанлар.

لِلْا يَضْرِبُ دُعْسَمْنُبَارَنَعَ
نِي لِكْرُشُمْلَانِنْعَ
يَلَصَهْلَلَوْسَرَأُلَعَشَ
عَبْرَأَنَعَمْلَسَوْهَيَلَعْهَلَلَ
يَتَحَقَّدَنَحْلَمْوَيِتَأَوَلَصَ
لَلَاءَءَاشَامْلَيَلَأَنَمَبَهَذَ
مَا قَأْمُثَنَذَافَهَلَلَبَرَمَأْفَ
مَا قَأْمُثَهَرَهَظَلَاهَلَصَفَ
مَا قَأْمُثَهَرَصَعَلَاهَلَصَفَ

مَا قَأْمُثَ بِرْعَمْلَا ىَلَصَفَ
هَوَرَءَاعَشَعَلَا ىَلَصَفَ
يَئَاسَنَلَا وَدَمْحَوَيَذْمَرْتَلَا

Ибн Масъуд розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Хандақ куни мушриклар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи
васалламни тўрт намоздан машғул қилишди. Ҳаттоқи кечанинг
Аллоҳ хоҳлаганичasi ўтди. Бас, у зот Билолга амр қилдилар. У азон
айтди. Кейин иқома айтди, шунда пешинни ўқидилар. Кейин яна
иқома айтди, асрни ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, шомни
ўқидилар. Кейин яна иқома айтди, хуфтонни ўқидилар».

Имом Термизий, Аҳмад ва Насоий ривоят қилишган.

Ухлаб қолиб ёки унутиб намозни ўтказиб юборган одам гуноҳкор бўлмайди.

هَلَلَا يَضْرَبَدَاتَقْ يَبَأْنَعْ
يَبْنَلَلَ اُورَكَذَلَاقْ نَعْ
مَلَسَوْهَيَلَعْهَلَلَا ىَلَصَ
لَاقَفَةَلَصَلَنَعْمَوْنَ
مَوْنَلَا يَفَسْيَلَهَنِإِ
طَيْرَفَتَلَا اَمَنِإِ طَيْرَفَتَ

يسَنْ أَذِإْفِ ءَطْقَيْلَا يَفِ
 أَنْعَمَانْ وَأَلْصُمْكُدَحْ أَ
 هَرَكَذْ أَذِإْلَهْلَصْيَلَفِ
 يَئَاسْنَلَأَوْيَذْمَرْتَلَا

Абу Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга намоздан ухлаб қолишиларини зикр қилишди. Шунда у зот:

«Ухлаб қолиш камчилик эмас. Камчилик уйғоқлиқда бўлади. Агар бирортангиз намоздан ухлаб ёки ғофил қолса, уни эслаган заҳоти ўқиб олсин», дедилар».

Имом Насоий ва Термизий ривоят қилишган.

Банда ўз зиммасидаги амални адо ёки қазо қилмагунича мазкур амал унинг зиммасидан тушмай, қарз бўлиб тураверади.

هَلَلِي ضَرِسْأَبَعْنْبَأَنْعِ
 يَلِإِلْجَرَءَاجِ لَاقْأَمْنَعِ
 يَلِعْهَلَلِي لَصْيَبَنْلَا
 لُوسَرَأِيِ لَاقَفَمَلَسَوِ
 أَلِلَعْوَتَأَمِ يَمْأَنِهَلَلَا

اَنْعَهْدِي صُقْفَأً رَّهْشُمْ وَصَ
لَّا نْيَدَفْ لَاقْ مَعَنْ لَاقْ
وَرْ صَقْيَنْ قَحْأً
يَرَخْبَلْ.

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир киши Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб:

«Эй Аллоҳнинг Расули, онам вафот этди, унинг зиммасида бир ой рўза бор эди, унинг номидан қазосини тутайинми?» деди. У зот: «Ҳа. Аллоҳнинг қарзи тўланишга ҳақлироқдир», дедилар».

Имом Бухорий ривоят қилган.

Кимга намоз фарз бўлса-ю уни вақтида адо этмаса, қазосини ўқиши лозим бўлади. У намозни қасдан тарк қилиш ила гуноҳкор бўлади, аммо қазосини ўқиш лозимдир.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хуносаси асосида чоп этилган.